

॥१४॥ १५ ॥ सूर्योयमेति अत्रसूर्योपाधिकं ब्रह्मसर्वकर्तृत्वसर्वज्ञत्वसर्वात्मत्वादिभिर्धर्मैस्तूमेतत्तथा सूर्यः सृते आलोकमिति सूर्यः १ अर्यमागतिमत्वात् २ भगः सर्वैश्वर्यसंपन्नत्वात् ३ त्वष्टा विश्वशिल्पकरत्वात् ४ सूर्योपशेषकः ५ अर्कः अर्चनीयः ६ सविता जगत्प्राप्तमाप् ७ रविः वेदत्रयीशब्दकथः ८ गजस्तिमान् स हस्तिकिरणः ९ अजोऽनादिः १० कालः मुहूर्तादिः तत्प्रवर्तकत्वात् ११ मृत्युः प्राणहर्ता १२ धाता जगत्कर्ता १३ प्रमाकरः दीप्तिकरः १४ ॥ १५ ॥ पृथिवीत्यादिनामभिः सार्वभौमस्यैव्यपंचः परायणं मूलकारणं २० ॥ १७ ॥ २८ शुचिरग्निः २९ शौरिः कृष्णः ३० ॥ १८ ॥ ४० तेजसांपतिः सूर्यः ४१ धर्मध्वजो धर्मप्रधानः ४२ ४३ वेदांगः वेदशरीरः त्रयीमयत्वात् ४४ ४५ ॥ १९ ॥ ४६ कलिः सर्वमलाश्रय इत्येकं नाम ४९ ॥ २० ॥ अश्वत्थः संसारदक्षः स एव संवत्सरकरः ननु बभ्रुः प्रदार्थः कालो नाम कश्चिदस्ति कालोपाधिभूतं द्रव्यमेव स्वस्य अतीतानागतादिव्यवहारहेतुर्भवतीति भावः ५६ कालचक्रः कालप्रवर्तको यो विभावसुः स इत्येकं नाम ५७ पुरुषः पूर्णकर्मेन्द्रियपंचकज्ञानेन्द्रियपंचकमन आदिचतुष्टयप्रा

वैशंपायन उवाच शृणुष्वावहितो राजन शुचिर्भूत्वा समाहितः ॥ क्षणंच कुरु राज जेंद्रसंप्रवक्ष्याम्य शेषतः ॥ १४ ॥ धौम्येन तु यथा पूर्वपार्थाय सुमहात्मने ॥ ना माष्टशतमाख्यातं तच्छृणुष्व महामते ॥ १५ ॥ धौम्य उवाच सूर्योयमा भगस्त्वष्टा पूषार्कः सवितारविः ॥ गभस्तिमानजः कालो मृत्युर्धाता प्रभाकरः ॥ १६ ॥ पृथिव्यापथ्ये ते जश्च खं वायुश्च परायणं ॥ सोमो बृहस्पतिः शुक्रो बुधो गारक एव च ॥ १७ ॥ इंद्रो विवस्वान् दीप्तिशुचिः शौरिः शनैश्चरः ॥ ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च स्कंदो वैवरुणो यमः ॥ १८ ॥ वैद्युतो जाठरश्चाग्निर्धनस्तेजसांपतिः ॥ धर्मध्वजो वेदकर्त्ता विदांगो वेदवाहनः ॥ १९ ॥ कृतं त्रेताद्वापरश्च कलिः सर्वमलाश्रयः ॥ कला ध्यक्षो विश्वकर्मा तमो नुदः ॥ वरुणः सागरो शश्च जीमूतो जीवनोरिहा ॥ २० ॥ संवत्सरकरो श्वत्थः कालचक्रो विभावसुः ॥ पुरुषः शाश्वतो योगी व्यक्ताव्यक्तः सनातनः ॥ २१ ॥ कालाध्यक्षः प्रजापतिः ॥ २२ ॥ भूताश्रयो भूतपतिः सर्वलोकनमस्कृतः ॥ स्रष्टा संवत्तको वक्त्रिः सर्वस्यादिरलोलुपः ॥ २३ ॥ अनंतः कपिलो भानुः कामदः सर्वतो मुखः ॥ जयो विशालो वरदः सर्वधातुनिषेचिता ॥ २४ ॥

ति पुरुषः जीवः ५८ स एव शाश्वत आनंतः ५९ योगी कर्मज्ञानाधिकारी ६० व्यक्ताव्यक्तः कार्यकारणत्वात् ६१ सनातनो निरुपाधिः ६२ ॥ २१ ॥ ६५ तमो नुदः आज्ञावहंता मोक्षद इत्यर्थः ६६ अंशः अंशमतिविभाज्यतिकर्मफलानीत्यंशः ६७ जीवनः जलवज्जीवनहेतुः ७१ ७२ ॥ २२ ॥ संवत्तकः प्रलयकालिको वक्त्रिः सत्येकं ७७ ॥ २३ ॥ सर्वेषां धातूनां त्वगदीर्घादेर्गतावां विषेचिता सेचकः आप्यायकः ८८ ॥ २४ ॥

णादिपंचकभूतपंचककामकर्माविद्यालुबसनी